

- 41 Cisterciácké opatství Vyšší Brod, C VB, sign. HA 47, Num. II, kart. č. 87, „Alt und neuer Besoldungs und Deputat Stand bei der Herrschaft Hohenfurth“, 1787.
- 42 Cisterciácké opatství Vyšší Brod, C VB, sign. HA 47, kart. č. 88, 89, 90, instrukce pro duchovní a světské úředníky a pro ostatní služebnictvo kláštera Vyšší Brod, přísahy zaměstnanců atd.
- 43 Cisterciácké opatství Vyšší Brod, C VB, sign. HA 47, D Num. VII, kart. č. 90, „Register was dess Closters Hohenfurth officiern bediente, und alles Mayrhoß Gesindl Jährlichen an Besoldung, deputat, Und brott zuempfangen haben sollten, anfangendt dess 1664 Jahrs.“
- 44 SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, farnost Kapličky, kniha č. 1, matrika NOZ (1642–1696), fol. 6.
- 45 Cisterciácké opatství Vyšší Brod, C VB, sign. HA 25, Num IX a, kart. č. 43.
- 46 „Maria Merxbäurin, alias die fischrhäublin“. SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, farnost Kapličky, kniha č. 1 A, matrika NOZ (1663–1715), fol. 9.
- 47 SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, farnost Kapličky, kniha č. 1, matrika NOZ (1642–1696), fol. 40 a 48.
- 48 Tamtéž, fol. 20.
- 49 SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, farnost Kapličky, kniha č. 1 A, matrika NOZ (1663–1715), fol. 2, 8 a 14.
- 50 Tamtéž, fol. 14.
- 51 Tamtéž, fol. 21, 29, 43, 47, 51, 55; SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, farnost Kapličky, kniha č. 2, matrika NOZ (1715–1747), fol. 5.
- 52 SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, farnost Kapličky, kniha č. 3, matrika NOZ (1748–1785), fol. 19.
- 53 SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, farnost Kapličky, kniha č. 9, index NOZ (1642–1931); Cisterciácké opatství Vyšší Brod, C VB, sign. HA 47, D Num. VII, kart. č. 90, přehledy platů klášterních sloužících z let 1641–1824.
- 54 SOKA ČK, fond Okresní úřad Kaplice, balík č. 14 – Sčítání Lidu, Loučovice 1921.
- 55 Kostely zde namalované nejsou jen farní, neboť se mezi nimi nachází například i kostelík v Habří, který nikdy nebyl sídlem fary. Obraz se dnes nachází v galerii kláštera Vyšší Brod, která je součástí expozice přístupné během prohlídek kláštera. Tato malba na plátně prošla před více lety restaurátorským zásahem, neboť byla značně rozpraskaná. Některé nápisy a letopočty však tím byly zkomoleny. Za informaci velmi děkuji Jánovi Trnkovi.
- 56 LAVIČKA, R., *Pozdně gotické kostely*, s. 232–235.
- 57 MICKL, Q., *Epitome Memorabilium*, S. 37. Cisterciácké opatství Vyšší Brod – knihovna, kniha sign. 1 VB 1053.
- 58 Krádeže v kostelích nebyly ani v době barokní zcela výjimečným jevem. Pro příklad nemusíme chodit daleko, jak dokládá spis z roku 1738 o vyloupení kostela v Kapličkách Antonínem Zimmermannem, loupežníkem dopadeným v Řezně. Cisterciácké opatství Vyšší Brod, C VB, sign. HA 87, Num. VI.
- 59 ROŽMBERSKÝ, P. – CHMELÍŘ, V., Mniši, zvěřina a ryby, s. 150–151, 153; BUKAČOVÁ, I., Inventář plaského kláštera, s. 9.
- 60 SENFT, Eduard, *Geschichte der Stadt und Herrschaft Plan in Böhmen*, Plan 1876, S. 242.
- 61 GELDNER, Ferdinand, *Langheim. Wirken und Schicksal eines fränkischen Zisterzienser-Klosters*, Lichtenfels 1990, S. 195, 197. Rytina je opatřena legendou.
- 62 KOBLASA, Pavel, Schwarzenberské myslivny a hájovny na panstvích Třeboň a Hluboká, in: *Schwarzenberská krajina Hlubocka a Třeboňska. Proměna krajiny na vybraných schwarzenberských panstvích v letech 1660–1930*, OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila (ed.), České Budějovice 2017, s. 120–131.

Kulturněhistorický potenciál secesní školní budovy v Hůrkách na Českobudějovicku

Aleš František Plávek

Venkovské školy patří k frekventovaným historickým tématům spíše z pohledu institucionálního, než aby se stávaly předmětem zájmu coby svěbytné památkové objekty. Nahlížení na jejich výstavbu se již v minulosti podrobovalo kritikám odborných architektů a stavitelů, protože samy o sobě jsou zkrátka zasazeny do jiného rámce než školní budovy, komplexy a areály ve městech.¹ Právě to jejich osud i širší zájem o ně do jisté míry ovlivňuje. Stávají se předmětem funkčního využívání buď přímo navazujícího na své původní poslání, anebo byly či bývají přetvořeny podle skutečných či domnělých potřeb k úplně jiným účelům. Mnohdy se tak stalo, a bohužel stále stává, z nepozornosti, neznalosti anebo z povrchního hodnocení jejich významu bez zasazení do konkrétního historického kontextu. Tak jako tak, není škola jako škola. A pohled některých samospráv či místních občanů, kteří okolo takové budovy denně chodí a jezdí, nelze brát za dostačující. Zůstane-li jen u argumentů, že objekt je příliš starý anebo příliš mladý, že je jedním z mnoha v okolí a že už beztak nefunguje, pak hrozí, že ho vlastník účelově využije bez další odborné konfrontace a k újmě objektu i společnosti.

Jednou ze školních budov, která právem vzbuzuje zájem odborníků, je secesní budova školy v Hůrkách na Českobudějovicku. Sama o sobě je přitom dokladem prosazování svěbytnosti českého venkova v období přelomu 19. a 20. století a snahy o sociální soudržnost i samostatnost ve veřejném životě prostřednictvím vlastního vzdělávání přímo v místě. Svědčí o tom i fakt, že tehdejší hůrecká obec neváhala zastavit veškerý svůj majetek, aby získala svou vlastní školu, a neváhala vejít do sporu jak s některými spoluočany, tak s oběma svými osadami, Hrutovem a Levínem.² Snahy jejího starosty Františka Frolíka (1868–1945) se nakonec vyplatily. Jednopatrová, v celém svém půdorysu klenutě podsklepená budova s přízemním přístavkem pro byt řídícího učitele, umístěným na západní straně, je dominantou spoluutvářející samotné centrum vesnice, soustředěné okolo protáhlé návsi. S kaplí sv. Jana Nepomuckého, hasičskou zbrojnicí, památkově chráněným pomníkem padlých a bývalým obecním domem tu tvoří skutečné estetické, duševní i hmotné zázemí.

Budova někdejší Obecné školy v Hůrkách byla postavena v roce 1905 renomovaným stavitelem a architektem Josefem Pfeffermannem (1869–1938), který realizoval řadu významných staveb především ve velkých městech. Rodák z Prahy přesídlil po studii techniky i s manželkou Marií na samém sklonku 19. století do Českých Budějovic, kde úzce spolupracoval s Augustem Zátkou. Založil zde nejen prosperující podnik, nýbrž i početnou rodinu s osmi dětmi.³ Stopý, jež tu zanechal, jsou ve městě viditelné na řadě míst dodnes. Vedle jeho rodinné vily v ulici U Tří lvů je to hotel Zvon, dívčí lyceum na Husově třídě (nyní obchodní akademie a zdravotní škola), bývalý učitelský ústav v ulici Matice školské (nyní základní škola) anebo schwarzenberská ústřední účtárna v Jeronýmově ulici (nyní budova českobudějovického magistrátu) a mnoho dalších. Pfeffermann, od roku 1920 užívající také rodné příjmení své matky Záruba, začínal projektovat u architekta Eduarda Sochora (1862–1947) a teprve na jihu Čech se zcela osamostatnil.⁴ Docházela k němu řada praktikantů, mezi něž patřil i známý českobudějovický stavitel Augustin Teverný (1882–1944). Po roce 1910 se rozhodl pro návrat do Prahy, kde se věnoval několika profesím – mimo jiné astronomii, hydrologii, zemědělství a také politice. Se svým výrazným protirakouským postojem byl členem Maffie, blízkým spolupracovníkem budoucího prezidenta T. G. Masaryka a po pádu monarchie poslancem Národního shromáždění.⁵ Svým celospolečenským významem i všestranným duchem nám má dodnes co říci. Záběr jeho architektonické činnosti sahal od staveb běžných objektů, výzkumných areálů a přehrad po konstrukce

Obr. 1. Hůrký, školní budova, celkové pohledy a detaily fasády hlavního průčelí, foto: Ondřej Chlapec, 2015 a autor, 2022–2023

hvězdářských budov a zařízení. Při tom všem zůstal vždy skromným a slušným člověkem, vlastencem hájícím české i slovenské zájmy.

Venkovská secesní školní budova v Hůrkách je tak sama o sobě plnohodnotnou součástí ohromujícího pfeffermannovského životního odkazu i pozoruhodnou stavbou zároveň. Zrcadlí v sobě autorovo profesní i politické angažmá na jihu Čech – je totiž pravděpodobné, že zadání školní stavby vyvstalo z úzkého přátelství a spolupráce s Augustem Zátkou při pochůzkách po okolí Českých Budějovic a hledání vhodného umístění právě pro českou školu na národnostně českém venkově.⁶ Ta hůrecká prozatím zůstává Pfeffermannovou jedinou známou vesnickou budovou minimálně na Českobudějovicku, možná vůbec, již realizoval od projektu až po samotnou stavbu, dochovanou zvenku i zevnitř takřka v neporušeném stavu. Decentní štuková výzdoba, představující tradiční florální a jiné secesní prvky, respektuje zasazení do venkovského prostředí, což by zřejmě kvitovaly i výše zmíněné dobové kritiky. (Výzdobu postrádá pouze zadní, severní trakt, který však není z hlavní cesty vidět.) Ve středovém rizalitu jí dominuje plastický, polychromovaný profil busty Učitele národů. Ten se stal při samotném otevření školy v roce 1905 zásadním problémem pro lišovského faráře, který ji odmítl právě kvůli Komenskému vysvětit; naštěstí jej dokázal improvizovaně nahradit místní rodák a soběslavský děkan František Šachl. Zvenku přitom došlo v minulosti pouze k drobným odchylkám od původního projektu, který se pravděpodobně nedochoval, přestože se na financování stavby spolupodílel i hlubocký velkostatek.⁷ Jedná se především o úplnou sanaci meziokenních předělů, původně zděných, nahrazených členěnými dřevěnými okny v osmdesátých letech 20. století, avšak formálně vycházejících z historické předlohy a nenarušujících celkový dojem. Díky zvýšení úrovně chodníku pak zanikl jeden z kamenných schodů a po roce 1990 byla zcela zlikvidována bývalá školní zahrada s dobovým železným oplocením, nacházející se na východní straně. Oplocení přitom tvarovými prvky korespondovalo s vnitřním litinovým schodištěm a vytvářelo k němu logickou ornamentální paralelu.

Vnitřní dispozice zůstala po celých 118 let z různých, hlavně provozních důvodů neporušená, samotné interiéry pak doznaly za dobu své existence jen několik méně

Obr. 2. Hůrký, školní budova, detaily dveří a klik, foto: autor, 2022

významných změn. Od samotného počátku byla školní budova koncipována jako dvoutřídní, v každém podlaží po jedné prostorné učebně s podlahou ze širokých prken o předpisové světlosti 10 × 6 × 4 metry, přičemž další pedagogické zázemí se soustředilo do patra. Na učebnu při východní stěně navazuje úzký kabinet a na něj knihovna s přiléhající menší půdou od bytového přístavku k uskladnění mobiliáře. Nedaleko obou učeben jsou umístěny suché záchody s kulatými poklopy, exkluzivně dochované včetně dřevěné, do prostoru chodby vestavěné svlakové konstrukce s příčkami a jednokřídlými dveřmi (především u spodní třídy) se šířkou 0,8 m pro jedno místo.⁸ Do objektu lze vstoupit dvěma vchody, z nichž ten hlavní je osazen původními, dvoukřídlými dveřmi s výrazným děleným oknem kruhového tvaru nad nimi, sloužícím k ventilaci vstupního prostoru. Za nimi se nachází krátká chodba se schodištěm, ukončeným kyvnými dveřmi s gravírovaným zasklením. V zadním (severním) traktu se v přízemí nacházejí jedny dveře již z období socialismu a nad nimi, v obou poschodích, luxferové výplně z téže doby. Centrální dvouramenné kamenné schodiště se šířkou přibližně 1,4 m je lemováno zábradlím s dekorativními litinovými výplněmi a dřevěným madlem a vede až ke vchodu do půdních prostor. V každém nadzemním podlaží se právě na zábradlí objevuje jiný motiv rozvilin. Podobně promyšlené rozmanitosti jsou pak využity i při volbě čtvercové betonové (cementové) dlažby, která se liší v různých částech objektu dokonce i ve způsobu plošného kladení. Stropy, vyjma segmentově členěných sklepů, jsou ploché, na chodbách nad schodištěm nevýrazně členěné mělkými zrcadly se zkosenými náběhy.

Hůrecká škola si prošla překotným historickým obdobím od monarchie přes obě světové války, tři republiky a socialismus až po současnost. Neméně zajímavý je proto fakt, že za celou dobu (a navzdory mnohdy velmi neutěšeným společenským a politickým poměrům) nedošlo k její účelové deformaci či dokonce devastaci jako u některých jiných podobných objektů v okolí, a tak je unikátně dochovaným souborem stavebních a řemeslných hodnot již více než jedno století.⁹ Po ukončení zdejší éry vyučování a jeho převedení do centrálně vybudované školy v sousedním Lišově v roce 1973 byl objekt využíván k různým účelům, sloužícím především zdejšími občanům. Místní národní výbor, rozhlas, klubovna, posilovna, knihovna, později také dětský výtvarný kroužek, mikulášské nadílky a od roku 2015

Obr. 3. Hůrky, školní budova, centrální schodiště, dveře do kabinetu v patře, kyvné dveře za hlavním vstupem, suchý záchod s poklopem, zábradlí u schodiště a část sklepení, foto: autor, 2022.

pravidelné spolkové aktivity.¹⁰ Školní budova v Hůrkách je stále vnímána jako historický, kulturní a architektonický milník, pevně zakotvený v životech místních spoluobčanů, ale i těch, kteří v Hůrkách již nežijí. Důkazem toho jsou vzpomínky kolující doposud mezi starší generací a předávané dál jejím potomkům.¹¹ Okolo roku 2000 doznala kompletní opravy fasáda, v posledních letech i střecha a naposledy proběhlo odvlhčení základů. Nynější vlastník, město Lišov, rovněž finančně podpořil několik akcí na zviditelnění hůrecké školy a Pfeffermannova jména i aktivit v ní konaných.

Začátkem ledna 2023 zahájilo Ministerstvo kultury České republiky, na základě podnětu podaného několika občany v prosinci předchozího roku, řízení o zapsání hůrecké školní budovy za nemovitou kulturní památku. Reflektovalo nesporné architektonické i historické kvality a již v květnu 2023 pak objekt za nemovitou kulturní památku skutečně vyhlásilo. V návaznosti na to spolu s prvním náměstkem hejtmana Jihočeského kraje, panem Františkem Talířem, ministerstvo zaštilo i oslavu nazvanou Půl století od posledního zvonění v Hůrkách.¹² Ve světle těchto skutečností proto zůstává s podivem, že současný vlastník o tuto ochranu neprojevil žádný zájem, odmítá ji a podal dokonce proti dosud nepravomocnému prohlášení rozklad.¹³ Jedním z bizarních argumentů pro zrušení památkové ochrany je podle města Lišov fakt, že se v Českých Budějovicích nachází od stejného autora, tedy Josefa Záruby-Pfeffermanna, podobný školní objekt, a sice v Husově ulici. Jedná se přitom o někdejší dívčí lyceum, v současnosti rozlehlý školní komplex obchodní akademie a zdravotnické školy. Ten však v žádném aspektu nesnese s venkovskou školní budovou v Hůrkách srovnání. Jednak nevznikal z iniciativy obce a jejích potřeb zajištění elementárního vzdělávání svých nejmenších žáků, jednak svým architektonickým řešením ve zcela odlišném prostředí navazuje na velkoměstské stavební realizace. Navíc tím zapadá do celkové dosavadní i budoucí tvorby jednoho autora, vázaného na místo velkého města ad hoc. V návaznosti na započatou snahu o uchování charakteru, poslání i kulturně-historického významu hůrecké školní budovy vyhotovil v květnu 2023 místní Spolek pro Hůrky a venkov koncepci jejího udržitelného využití, a to po konzultaci a za podpory několika osobností z řad odborníků a zástupců veřejného života.¹⁴ Tuto koncepci, založenou

na vzdělávání, komunitě a tradicích, následně poskytl všem zastupitelům města Lišov k dalšímu projednání, k němuž zatím nedošlo. Důvodem k jejímu vypracování bylo mimo uvedené skutečnosti i to, že město Lišov v předchozích letech nepředstavilo veřejnosti jakékoliv možnosti využití tohoto cenného historického objektu.¹⁵

Školní budova v Hůrkách na Českobudějovicku má pro mikroregion mimořádný význam. Jednak je bezesporu nejhodnotnější stavbou přímo v Hůrkách, jednak jako účelově vystavěná školní budova nemá obdoby ani v širším záběru. Mikroregion totiž převyšuje osobností svého tvůrce – Ing. Josefa Záruby-Pfeffermanna, který po sobě zanechal velkolepé životní dílo v Českých Budějovicích, Praze i v dalších městech Čech a Moravy. Díky zvládnutým peripetiím hůrecké obce s prosazením záměru, financováním stavby, jejím vysvěcením i udržením výuky až do roku 1973 lze hovořit o důležitém milníku v historii konkrétní vesnice, provázeném úspěchy tehdejší samosprávy v kontrastu s těžkostmi, s nimiž se dokázala bravurně vypořádat. Spojením a uvědoměním si těchto předností i tvůrčího kontrastu, spolu se smysluplným využitím, představuje předmětný objekt unikátní časovou konzervaci školního prostředí z období secese. Bylo by tedy důstojné a kultivované navázat na původní poslání tohoto místa, určeného ke vzdělávání, setkávání a udržování místních tradic, jeho adekvátním využitím. Právě takové poslání může po nabytí právní moci prohlášení památkové ochrany sloužit coby prostředek přímé osvěty s vysokým kulturněhistorickým potenciálem a ku prospěchu všem.¹⁶ A to tím spíše, když dané téma stále nachází pochopení u odborné veřejnosti i u těch, kteří školou prošli anebo ji znají ze živého vyprávění svých předků.

- 1 EDGAR, Emil, *Vesnická škola, Stavitel. Umělecko-technický měsíčník, 1921–1922, roč. 3, s. 9–14.*
- 2 PLÁVEK, Aleš František, *Pane řídící, čím to je? Kapitoly z historie školy v Hůrkách, Hůrky 2015. Monografie byla vydána u příležitosti výročí 110 let trvání školy.*
- 3 NIKOLAU, Stanislav, *Odešel dobrý člověk, in: Památce Ing. Josefa Záruby-Pfeffermanna. Reprint sborníku z roku 1939, ZÁRUBA, Quido – KRCHOVÁ, Božena (edd.), Praha 1999, s. 68–71. V příspěvku je ve zkratce shrnut Pfeffermannův život profesní i osobní.*
- 4 Příjmení Záruba-Pfeffermann začal architekt používat na základě výnosu pražské zemské správy politické, č. j. 1/B4173/1a1920, ze dne 22. 12. 1920. K tomu např. Státní oblastní archiv v Třeboni, odd. Třeboň (dále jen SOAT), Sběrka matrik Jihočeského kraje, římskokatolický úřad České Budějovice u sv. Mikuláše, matrika narozených, kniha 37 (1897–1899), fol. 490, zápis Quida Záruby (Pfeffermann) ze dne 18. 6. 1899.
- 5 HÁLEK, Jan – BOSKOVIČ, Boris, *Fenomén Maffie. Český (domácí) protirakouský odboj v proměnách 20. století, Praha 2020.*
- 6 Tuto tezi vyslovili nezávisle na sobě doc. Josef Záruba-Pfeffermann, historik umění a architektův právník, i PhDr. Daniel Kovář, českobudějovický archivář. Autor tak oběma děkuje za její poskytnutí.
- 7 SOAT, odd. Třeboň, Velkostatek Hluboká, nová registratura, sign. IC 3K^o 19r. Na spis k hůrecké škole sice odkazují dobové repertáře, avšak ve fondu velkostatku tato signatura nebyla dohledána. Žádná výkresová dokumentace se nedochovala ani v archivních souborech Archiv obce Hůrky a ZDŠ Hůrky, deponovaných ve Státním okresním archivu České Budějovice. Další informace z nesignované části dodatků k fondu hlubockého velkostatku lze získávat jen útržkovitě. Příkladem je záznam o zbytku 5 m³ kopaného bavorovického písku ze stavby školy, dodaného ing. Pfeffermannem. Místo školy není uvedené, nicméně lze téměř jistě předpokládat, že se jedná právě o Hůrky. K tomu viz SOAT, odd. Třeboň, nesignované dodatky, účetní knihy, stavební kniha s přílohami pro celý velkostatek pro účetní rok 1905/1906, list přílohy BB 42/11.
- 8 Takřka identický suchý záchod, jen asi o dva roky mladší, je ve zcela rekonstruované podobě dochovaný například na zámku pánů z Říčan v Pelhřimově (Muzeum Vysočiny).
- 9 V protikladu k tomu stojí za zmínku například školní budova ve Strážkovicích (okres České Budějovice), která po komplexní rekonstrukci zcela ztratila svůj původní vzhled, anebo pro chovné účely drůbeže účelově přebudovaná školní budova ve Frahelži (okres Jindřichův Hradec), která svůj původní vzhled ztratila částečně.
- 10 Pravidelné spolkové aktivity zahájil Spolek pro Hůrky a venkov velkou oslavou 110 let trvání školy, uskutečněnou v sobotu 10. 10. 2015. V následujících letech pak představovaly různé přednášky, řemeslné a jiné dílny, výstavu, vzdělávací akce, příležitosti k setkávání a hudební zkoušky.
- 11 K tomuto živému tématu byl vydán drobný tisk se vzpomínkami u příležitosti 50 let od posledního zvonění v hůrecké škole. PLÁVEK, Aleš František (ed.), *Novinový almanach Obecné školy v Hůrkách, Hůrky 2023. Důstojný přístup k objektu je pro ty, kteří jím prošli a kteří jej skutečně znají a vnímají, zásadní. Obecně byl až doposud respektován, a to i po roce 1976, kdy se po zrušení hůreckého místního národního výboru stalo vlastníkem školního objektu město Lišov.*

- 12 Oslava se uskutečnila v sobotu 10. června 2023 a zorganizoval ji Spolek pro Hůrky a venkov. Osobně se jí zúčastnili dr. Vlastislav Ouroda z Ministerstva kultury, dr. Ludmila Ourodová z Národního památkového ústavu, doc. Josef Záruba-Pfeffermann z Českého vysokého učení technického a Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (právník autora školní stavby) a paní Jana Petříková, dcera předposledního ředitele Václava Kundráta.
- 13 Informace ze dne 13. července 2023, sdělená Městským úřadem Lišov, sub č. j. SEKR4227/23. Podle města Lišov objekt školní budovy v Hůrkách „není nikterak jedinečný ani vzácný“.
- 14 *Koncepce udržitelného využití školní budovy č. p. 71 v Hůrkách*, Hůrky, Spolek pro Hůrky a venkov, 2023. Koncepce je přístupná na adrese www.hurky.cz [20. 09. 2023]. Podpořili ji a komentář do textové části poskytli doc. Josef Záruba-Pfeffermann, prof. Jaroslav Čechura (Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy), dr. Zuzana Čermáková (Blatské muzeum Soběslav), Mgr. Jan Čipera (spolek Primo loco bambino České Budějovice), Ing. Martin Filip (zastupitel města Lišov), Mgr. Tomáš Foltýn (generální ředitel Národní knihovny ČR), dr. Jan Kadoun (ředitel akciové společnosti a rodák z Hůrek), doc. Michal Koblížek (zastupitel města Lišov), Karel Skalický (Národní zemědělské muzeum), dr. Jana Stachová (Sociologický ústav Akademie věd České republiky), dr. Marie Šerá (metodička Národní knihovny ČR), Mgr. František Talíř (první náměstek hejtmána Jihočeského kraje) a dr. Klára Woitschová (Archiv Národního muzea). S těmito osobnostmi spolek nadále spolupracuje a konzultuje například vlastní projekt, zřízení místního muzea a znovuobnovení venkovské knihovny.
- 15 První informaci o záměru využití školní budovy k přebudování na bytové jednotky vyslovil starosta města Lišov Jiří Švec teprve jako odpověď na dotaz Spolku pro Hůrky a venkov na schůzi zastupitelstva města 20. 3. 2023. Ještě předtím, začátkem roku 2023, město Lišov školní budovu po necelých 118 letech uzamklo a znepřístupnilo.
- 16 Srov. KOTRBA, Petr, *Obnova historické budovy školy ve Vimperku, Památky. Jižní Čechy, 2022*, roč. 1, č. 1, s. 136–140. Autor přehledně popisuje optimální přístup města k historické školní budově s možnostmi využití externích zdrojů financování a poukázáním na vyšší poslání, vnímání i využití takového objektu. Naráží i na způsob větrání a zacházení s vlhkostí při vysoušení starých objektů.

Zprávy

Obnova a restaurování hradního kostela sv. Prokopa ve Strakonici

Roman Lavička – Dagmar Geršlová

V rámci projektu financovaného z prostředků IROP proběhla v letech 2020–2022 celková obnova sakrální stavby, která je nedílnou součástí národní kulturní památky zahrnující areál strakonického hradu. Kostel vyžadoval po několika desetiletích celkovou obnovu nejen krovů, střech a vnějších fasád, ale i generální opravu interiéru včetně mobiliáře.

V klášterním chrámu ze 13. století bylo během stavebních a restaurátorských prací učiněno několik významných objevů. V prostoru kněžiště se podařilo odhalit zazděné raně gotické sedile. Na klenbě presbytáře došlo k nálezů a rekonstrukci středověké polychromie žeber (iluzivní mramorování s kružbovým motivem). Pod kruchtou se na klenbě prokázalo zachování dvou vrstev nástěnných maleb. Vegetabilní výzdobu, medailony apoštolů a nápisy s mariánskými invokacemi původem ze 13. století překryla renesanční dekorativní výmalba. Na pozdně středověké klenbě hlavní lodi a v podvěží se podařilo odhalit a restaurovat bohatou ornamentální výzdobu původem z poloviny 16. století. Na jižní stěně lodi se objevily monumentální renesanční nástěnné malby v architektonických rámech (Zmrtvýchvstání Krista, Poslední soud, sv. Jiří bojující s drakem a Nejsvětější Trojice). K nim roku 1559 přibyl soubor původně šesti malovaných postav zemských patronů završených zobrazením Nejsvětější Trojice. V prostoru vítězného oblouku byly restaurovány barokní

Obr. 1. Strakonice, kostel sv. Prokopa, klenba a jižní stěna lodi, stav při dokončování restaurátorského zásahu, foto: Roman Lavička, 2022